

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/197/2017
Identifikačné číslo spisu: 3715205500
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3715205500.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X., bývajúceho v N., zastúpeného Mgr. Barborou Hlavatou, advokátkou so sídlom v Považskej Bystrici, SNP 1445/41, proti žalovaným 1/ C., 2/ K. bývajúcim v N., obom zastúpeným JUDr. Róbert Fatura, advokát, s.r.o, so sídlom v Považskej Bystrici, Centrum 18/23, IČO: 46 528 644, o určenie, že vec patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 8 C 196/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 9. februára 2017 sp. zn. 4 Co 166/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. decembra 2015 č. k. 8 C 196/2015-102 žalobu žalobcu o určenie, že parcela KNC č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 5 m², parcela KNC č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 97 m², parcela KNC č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 296 m² a parcela č. XXX. záhrady o výmere 2 852 m², k.ú. B., zapísané na LV č. XXX patria do dedičstva po V. zomrelom XX. I. XXXX zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným trovy právneho zastúpenia 466,94 € na účet JUDr. Róberta Faturu, do 3 dní od právoplatnosti.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 9. februára 2017 sp. zn. 4 Co 166/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z.z., Civilného sporového poriadku (ďalej v texte len „CSP“). V dovolaní vyčítal odvolaciemu súdu, že nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že odvolací súd mal v jeho veci nariadiť

pojednávaniu a zopakovať dokazovanie v dôsledku tej skutočnosti, že podľa jeho názoru súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, a ďalej, že nebol na žiadne pojednávanie osobne predvolaný a nemohol obhajovať svoje veci. Pochybenie odvolacieho súdu videl aj v tom, že neprihliadol na procesné vady v konaní pred súdom prvej inštancie. Mal za to, že prvostupňový súd nerešpektoval ustanovenie § 118 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a odvolací súd sa týmto pochybením nezaoberal. Žalobca dovolanie odôvodňuje aj nesprávnym právnym posúdením a v tejto súvislosti uviedol, že v rozhodovacej praxi doposiaľ nebola uspokojivo vyriešená otázka vzdania sa vlastníckeho práva v súlade s ustanovením § 132 ods. 1 zákona č. 141/1950 Sb. (Občiansky zákonník) ako titulu nadobudnutia vlastníckeho práva inou osobou ako štátom. Navrhol, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 3 CSP zmenil a rozhodol vo veci tak, že vyhovie jeho žalobe v celom rozsahu.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné a priznať náhradu trov dovolacieho konania. Zároveň v súvislosti s dovolacími dôvodmi, ktoré žalobca uviedol vo svojom dovolaní poukázali na uznesenie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, v zmysle ktorého kumulovanie dovolacích dôvodov je neprípustné.

5. Na vyjadrenie žalovaných k dovolaniu reagoval žalobca podaním z 25. septembra 2017. V replike s argumentáciou žalovaných sa nestotožnil. Zotrval na názore, že jeho dovolanie je prípustné a dôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol Civilný sporový poriadok treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Možno konštatovať, že žalobca v podanom dovolaní využil dve samostatné argumentačné línie, z ktorých sa každá vzťahovala na iný dôvod prípustnosti dovolania. Vychádzajúc z právneho názoru o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov vysloveného v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018, ktorým bol prekonaný opačný právny názor vyslovený v jeho skoršom rozhodnutí z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, najvyšší súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska každého uplatneného dovolacieho dôvodu.

10. Žalobca v prvom rade vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. V danom prípade žalobca videl vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP v tom, že: 1/ na prejednanie odvolania odvolací súd nenariadil pojednávanie, hoci tak bol povinný urobiť, 2/ nebol riadne predvolaný na žiadne pojednávanie a nemohol obhajovať svoje veci a 3/ nebolo súdom prvej inštancie rešpektované ustanovenie § 118 ods. 2 O.s.p..

13. K prvej námietke žalobcu treba uviesť, že v zmysle § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Z dikcie citovaného ustanovenia vyplýva, že na prejednanie odvolania, odvolací súd musí nariadiť pojednávanie vždy aj vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Či v konkrétnom prípade je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie strán sporu. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že súd prvej inštancie zistil náležitým spôsobom skutkový stav veci a preto nie je potrebné dokazovanie zopakovať alebo doplniť, nič mu nebráni o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania.

14. V preskúmvanej veci sa odvolací súd stotožnil so skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so súdom prvej inštancie na žiadnych „nových“ skutkových a právnych záveroch. Nepovažoval preto za potrebné súdom prvej inštancie vykonané dokazovanie zopakovať alebo dokazovanie doplniť, o čom rozhodnúť je v jeho plnej kompetencii. Jeho postup, keď prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia pojednávania, nebol preto v rozpore s § 385 ods. 1 CSP. Napokon, dovolateľ v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie (ani v dovolaní) neuviedol, konkrétne ktoré dôkazy bolo potrebné zopakovať, prípadne z akých dôvodov bolo potrebné dokazovanie doplniť. V danom prípade nešlo preto zo strany odvolacieho súdu o nesprávny postup, ktorý by sa prejavil v porušení § 385 ods. 1 CSP, resp. v porušení práva žalobcu vyjadriť sa k skutkovým alebo právnym záverom, ktoré neboli pri doterajšom rozhodovaní veci použité.

15. Pokiaľ žalobca v dovolaní v súvislosti s porušením práva na spravodlivý proces tvrdí, že nebol na žiadne pojednávanie osobne predvolaný a nemohol obhajovať svoje veci, najvyšší súd uvádza, že ak má strana zástupcu na celé konanie (§ 110 ods. 1 prvá veta CSP, obdobne aj § 49 ods. 1 prvá veta O.s.p.) doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Zástupcom s plnomocenstvom pre celé konanie je advokát alebo akákoľvek fyzická osoba, ktorej účastník udelil plnomocenstvo pre celé konanie (tzv. procesné plnomocenstvo). V danom prípade je z obsahu súdneho spisu zrejmé, že splnomocnenie podľa ustanovenia § 25 ods. 1 O.s.p. bolo zo strany žalobcu udelené advokátovi JUDr. Tíborovi Bickovi, na celé konanie (č. 1. 3 spisu). Zástupca bol na jeho základe oprávnený na všetky procesné úkony, ktoré mohol v konaní urobiť žalobca, teda aj prebrať predvolanie na pojednávanie a obhajovať jeho veci. Súd preto svojím postupom žalobcu nevyklúčil z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok a následne Civilný sporový poriadok priznával.

16. V spojitosti s námietkou žalobcu týkajúcou sa nerešpektovania ustanovenia § 118 ods. 2 O.s.p. súdom prvej inštancie dovolací súd pre úplnosť uvádza, že citované ustanovenie ukladalo súdu povinnosť oboznámiť účastníkov konania na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným náhľadom súdu na to, ktoré z navrhnutých dôkazov treba vykonať a ktoré vykonané nebudú. Cieľom ustanovenia § 118 ods. 2 O.s.p. bolo zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť účastníkov už

počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Uvedené ustanovenie však nezakotvovalo povinnosť súdu oboznámiť účastníkov konania s predbežným právnym názorom súdu na vec. Porušenie nemalo žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia účastníka konania z jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával, teda žiadnym spôsobom nediskvalifikovalo účastníka napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod. Existencia tejto vady sama osebe nezakladala zmätočnosť rozhodnutia a ani nebola označená za procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (viď obdobne uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 211/2013, 5 Cdo 235/2013, 6 Cdo 134/2010, 4 Cdo 167/2012, 8 Cdo 69/2013 a 3 Cdo 1376/2015). Ani za danej procesnej úpravy, keď pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ bol nahradený terminologicky správnym pojmom „právo na spravodlivý proces“ za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať nedodržanie podmienok konania súdom prvej inštancie v zmysle § 118 ods. 2 C.s.p. (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 136/2018).

17. Na podklade vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

18. Žalobca v dovolaní zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená.

19. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

20. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnú otázku a nevysvetlí potrebu, aby dovolací súd túto otázku vyriešil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a akú jej naliehavosť mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá doposiaľ nebola riešená a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3Cdo 28/2017).

21. Na tomto mieste je treba pripomenúť, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania (§ 439 CSP) s výnimkou taxatívne uvedených prípadov, je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), nie je viazaný dovolacím návrhom (§ 441 CSP), a tiež je viazaný skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom (§ 442 CSP).

22. V danom prípade argumentáciu žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, posudzoval dovolací súd podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP). Dospel pritom k záveru, že i keď dovolateľ v dovolaní označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie, v skutočnosti odvolaciemu súdu vyčítal nesprávne zistenie skutkového stavu veci. Namietal najmä, že odvolací súd v názorovej zhode so súdom prvom inštancie v skutkovom rámci považoval za rozhodujúce, že právny predchodca žalobcu sa mohol „ujať držby“ predmetných nehnuteľností až v roku 1965 a že so zreteľom na všetky okolnosti prípadu nemohol byť

dobromyseľný.

23. Pokiaľ odvolací súd svoje rozhodnutie založil na závere, že zo zisteného skutkového stavu po vyhodnotení vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu dohodu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti, a zároveň uviedol, že táto zmluva reálne mohla byť uzatvorená najskôr v roku 1965, teda v dobe, kedy platný Občiansky zákonník pre nadobudnutie vlastníctva vyžadoval písomnú scudzovaciu zmluvu, a ďalej, že žalobca so zreteľom na všetky okolnosti nepreukázal, že jeho právny predchodca bol dobromyseľný, predovšetkým nepreukázal jeho riadny vstup do držby, tak žalobca tieto závery považoval za nesprávne. Tým zreteľne namietol správnosť skutkových zistení ako výsledok hodnotenia dôkazov. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom (nie skutkových); nemožno preto dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu; z obsahového hľadiska nie je splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP, a to jeho odôvodnenie dovolacími dôvodmi. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

24. Najvyšší súd z vyššie uvedených dôvodov dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

25. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.